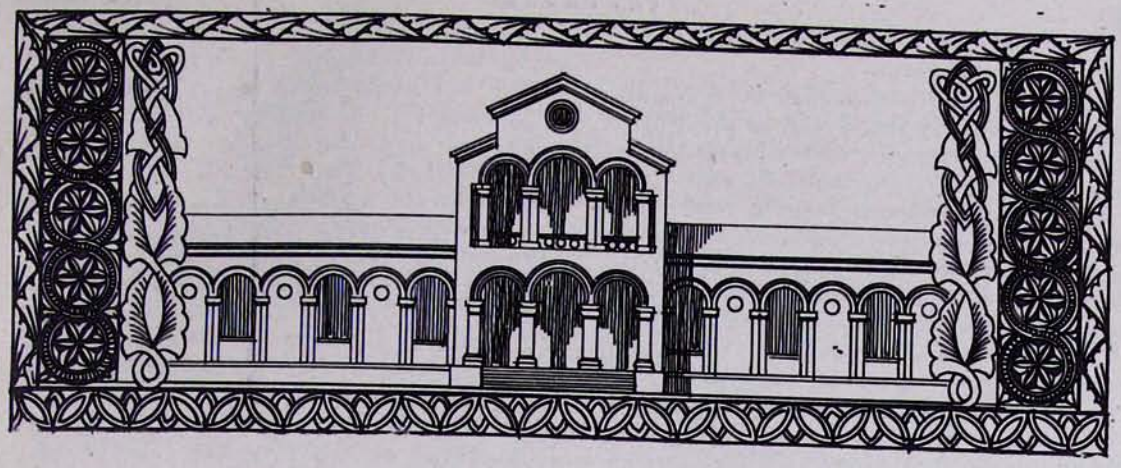

ԱՄԱՎԵՐՋԻ ՀԱՆԴԻՍՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ՀՈԳԵՎՈՐ ՃԵՄԱՐԱՆՈՒՄ

Հունիսի 9-ին, երկուշաբթի, առավոտյան ժամը 11-ին, Վեհափառ Հայրապետի բարձր նախագահության տակ, տեղի ունեցան Հոգևոր Ճեմարանի 1957—1958 ուսումնական տարվա ամավերջի հանդիսությունները։

Հանդիսություններին ներկա էին Գերագույն Հոգևոր Խորհրդի անդամները, Մայր Աթոռի միաբանությունը, Հոգևոր Ճեմարանի դասախոսական կազմը, վանքի պաշտոնեությունը և հրավիրյալներ։

Հյուրերի թվումն էին Հարվրրտ համալսարանի դասախոսներից պրոֆ. Ա. Սանճյանը և Մայր Աթոռի բարերարներ տեր և տիկին Սուրեն և Շաքե Գալենտերյանները։

Հանդեսն սկսվեց Հայկական ՍՍՌ Պետական Հիմնի նվագումով և երգչախմբի կատարած «Որք զարդարեցին» շարականով։

Հանդեսի առաջին բաժնում ուսանողության կողմից կատարվեցին իմացական ազատ մրցություններ (ատենաբանություն, շարադրություն, բանաստեղծություն, երգ և արտասանություն), իսկ երկրորդ մասում լսվեց Հոգևոր Ճեմարանի վերատեսչության 1957—1958 ուսումնական տարվա տեղեկագիրը և ապա եղավ մրցանակաբաշխություն։

Իմացական ազատ մրցությունների արդյունքները, քննիչ հանձնաժողովի (վերատեսուչ Հայկազուն եպիսկոպոս, պր. Արտաշես Տիրացյան, պր. Արթուն Հատիտյան և պր. Պարգև Շահբազյան) կողմից գնահատվեցին այսպես.

Ատենաբանական մրցանքի մեջ առաջնությունը տրվեց Սարգիս սարկավագ Սարգսյանին (նյութ՝ «Հայաստանյայց Եկեղեցին և նրա դերը հայ ժողովրդի հոգևոր և մշակութային կյանքում»)։ Պարգևատրվեց նաև Խորեն սարկավագը երկրորդ մրցանակով։

Շարադրության մեջ (նյութ՝ «Հայ ժողովրդական երգը») առաջին մրցանակը շահեց Խաչիկ Աբրահամյանը, երկրորդ մրցանակի արժանացավ Կարապետ Սուքիասյանը։

Երգի մրցման մեջ (պարտադիր՝ «Ուրախ լեր Ս. Եկեղեցի» և մի այլ երգ), լավագույն կատարման համար առաջին մրցանակի արժանացավ Հակոբ սարկավագ Պողոսյանը, իսկ Պետրոս սարկավագ Բերբերյանը՝ երկրորդ մրցանակի։

Բանաստեղծության առաջին դափնեպսակին արժանացավ Արամայիս Սահակյանը, («Պապս»), իսկ Նուպար Պալյանը («Ս. Էջմիածին»)՝ երկրորդի։

Արտասանության մրցման մեջ (Սիլվա Կապուտիկյանի «Արարատյան դաշտ» բանաստեղծությունը) առաջնությունը շահեց Կարպիս Սերայդարյանը։

Հանդեսի երկրորդ մասում Հոգևոր Ճեմարանի վերատեսուչ գերաշնորհ Տ. Հայկազուն եպիսկոպոս Աբրահամյանը կարդաց Հոգևոր Ճեմարանի 1957—1958 ուսումնական տարվա ընդհանուր պատկերը ներկայացնող և խնամքով պատրաստված հետևյալ զեկուցագիրը.

«Ձերդ Ս. Օծության.

Ողորմությամբն Աստուծո, Ս. Էջմիածնի Հոգևոր Ճեմարանը այս տարի ևս բոլորեց իր կրթական տարեշրջանը հաջող կերպով, խաղաղ և լավագույն պայմաններու մեջ:

Նախ թույլ տվեք, Վեհափա՛ռ Տեր, այս հանդիսավոր պահուն կրկին հայտնել իմ որդիական և սրտագին շնորհակալությունները Ձերդ Վեհափառության այն մեծ վըստահության համար, որով զիս Երուսաղեմեն կոչելով նշանակեցիք Հոգևոր Ճեմարանի վերատեսչության այս սուրբ գործին: Ես այստեղ ամեն բան գտա կատարյալ և կանոնավոր ընթացքի մը մեջ, ընդ հովանյավ Ձերդ Վեհափառության, և Գերագույն Հոգևոր Խորհրդի անխոնջ ջանքերուն շնորհիվ: Իմ կողմես՝ ակնածանք և երկյուղածություն միայն այս ամենուն հանդեպ:

Դարձյալ այս հանդիսավոր պահուն, Ճեմարանիս վերատեսչությունը, իր ուսուցչական խումբով և ուսանողներով միասին, կխոնարհինք ի համբույր օծյալ Ձեր Ս. Աջույն և կհայտնենք մեր ամենուն սրտագին և խոր շնորհակալությունները նախ Ձերդ Վեհափառության, որ չզլացաք ամեն բարիք, կարելիության սահմաններուն մեջ, հանդեպ Հոգևոր Ճեմարանին, ապա նաև Գերագույն Հոգևոր Խորհրդի գերաշնորհ և հարգելի անդամներուն և միաբանակից եղբայրներուս:

Վեհափա՛ռ Տեր, շատ կարևոր և փափուկ գործի մը պատասխանատվության առջևն է, որ կգտնվինք այժմ անարժանաբար՝ պատանիներու հոգևոր կրթության դժվար գործին առջևը: Հոգիին կրթությունը թիվերու և կարգ մը գիտելիքներու ուսուցում մը չէ, այլ կյանքի, նկարագրի, հոգիի դաստիարակություն մանավանդ, որ հաճո պետք է ըլլա նախ Աստուծո և ապա մարդոց: Չեմ գիտեր, թե այս մոտ մեկ տարվան մեջ որքանով արժեքավորած եմ զայն, բայց խղճի մտոք կրնամ հայտարարել, թե ըստ ավետարանական Բանին՝ «ծառայք անպիտանք եմք, զոր ինչ պարտ էաք առնել արարաք»: Եվ Աստված է, որ պիտի հաջողցնե մեր գործերը, «ամենայն յամենայնի»:

Ս. Էջմիածնի Հոգևոր Ճեմարանը և մեր մյուս կրոնական կրթարանները շատ կարևոր տեղ մը ունին հայ հոգևոր կյանքի զարգացման և կազմակերպման մեջ: Դարերու այս մեծ հաստատությունը, երբեմն Գևորգյան Ճեմարան և կամ այլ անուններով, իր հոգևոր և մշակութային ուղիովը, լուսավոր գիծ մը թողուցած է մեր հոգևոր և ազգային կյանքին մեջ: Այս մեծ ժառանգությունը, որ մեր բաժինն է այսօր, վաստակն է մեծ ու անձնվեր հոգիներու: Թող Տերը լույսերու մեջ հանգչեցնե հոգիները անոնց, որոնք անշահախնդիր մշակները դարձան հոգևոր այս սուրբ տանը և հայ մշակույթին:

Էջմիածի՜ն... վանքերուն ամենեն սրբազանը, ուր հայ ժողովուրդի հոգիի ջահը կվառի դարերե ի վեր: Դարերու վայրագ հովերը ջանացին երբեմն մարել անոր լույսը, քանդել մեր Հայրենի Երկիրը, բայց հայ ժողովուրդի աննկուն կամքը միշտ բարձր մնաց. ան կապված մնաց այս սրբազան Հողին, իր դիակներու վերև միշտ բարձր բռնեց Լուսավորչի կանթեղը: «Դարեր եկան, դարեր անցան»,— կըսե բանաստեղծը, բայց Հայոց Աշխարհը և Էջմիածին մնացին «անշարժ ու անսասան»: Հոգևոր Ճեմարանը մաքուր ձեթի անսպառ կարասն է, ուրկե պիտի մատակարարվի Լուսավորչի կանթեղին անմարատ յուղը: Էջմիածնի Հոգևոր Ճեմարանեն պիտի ելլեն վաղվան մշակները մեր Ս. Եկեղեցիին և անոր ծով կարիքներուն: «Հունձք բազումք են և մշակք սակաւք»,— կըսե Ս. Ավետարանը, և մենք այդ մշակներն է, որ պիտի հասցնենք Տիրոջ այգիին: Աշխատինք ամենքս ալ, աքնինք և հոգնինք, հասցնելու բարի հովիվներ, որոնք իրենց օրինակելի կյանքովը հոգևոր առաջնորդներ պիտի դառնան մեր ժողովուրդին և սպասավորները Աստուծո Ս. Սեղանին:

Թող Ս. Էջմիածին ցողե իր սուրբ կաթիլները բոլոր այն ազնիվ հոգիներուն, ի Հայաստան և ի սփյուռս աշխարհի, բոլոր անոնց, որոնց նյութական առատ նվիրատվությամբը միշտ շեն ու պայծառ մնացած է ու կմնա սուրբ և աստվածակերտ Տաճարը և միշտ բաց կմնան Հոգևոր Ճեմարանի դռները: Խո՜նկ և օրհնությո՜ւն հավիտենական այդ բարերարներու անթառամ հիշատակին և հավետ բարօրությո՜ւն մեր Հայրենի կառավարության, իր ընծայած այնքան ազնիվ և բարյացակամ օժանդակության համար դեպի այս նվիրական մեծ սրբավայրը:

Կանցնինք այժմ, Վեհափառ Տեր, հոգևոր Ճեմարանի ներքին կյանքին:

Ա) **Հոգևոր հունձք.**— Ուրախ ենք հայտնելու Ձերդ Վեհափառության, թե անցյալ տարվան սեպտեմբերեն ադին Հովհաննես սարկավագ Դանիելյանը քահանա ձեռնադրվեցավ՝ վերանվանվելով Տ. Հովհաննես, իսկ կուսակրոն սարկավագ ձեռնադրված են Հոգևոր Ճեմարանի վեց ուսանողներ՝ Ժիրայր սարկավագ Ճերեճյան Բ լսարանեն, Վլադիմիր սարկավագ Կերոյան Ա լսարանեն, որ իր կարգապահական հանցանքին համար ազատ արձակվեցավ, Հակոբ սարկավագ Գարաճյան, Սարգիս սարկավագ Սարգսյան, Հակոբ սարկավագ Պողպատյան Ա լսարանեն և Վարդան սարկավագ Շամլյան Մայր Տաճարի ծառայութենեն: Անոնք ավելնալով մեր հին սար-

կավագներու թվին վրա, այժմ ունինք տասնեմեկ բարեշնորհ սարկավագներ։ Պետք է ըսենք, թե մեր սարկավագները ամենքն ալ խոստումնալից պատանիներ են, կրոնասեր և հայրենասեր, որոնք պիտի արդարացնեն Ձերդ Վեհափառության և մեր հույսերը։

Բ) Կրոնական և եկեղեցական կյանք.— Դպրոցական այս տարեշրջանի ընթացքին մեր Հոգևոր Ճեմարանեն ներս չպակսեցավ եկեղեցական պաշտամանց մեջ սարկավագաց և տղոց ծառայությունը։ Ամենօրյա պաշտամանց մեջ Հոգևոր Ճեմարանի ամբողջ ուսանողությունը կատարեց իր պարտականությունները։ Ջանացինք միշտ անոնց մեջ վառ պահել եկեղեցասիրության զգացումը, և ուրախ եմ հայտնելու, թե պսակված են մեր ջանքերը։

Գ) Կրթական կյանք.— Անցյալ տարի սեպտեմբերի սկիզբները վերաբացվեցավ մեր Հոգևոր Ճեմարանը, երեք դասարանական և երկու լսարանական բաժիններով, 47 աշակերտներով, բաժնված 5 դասարաններու վրա։ Տարվան ընթացքին իրենց անկարգապահությանց և կամավոր հրաժարումի առթիվ Ճեմարանեն արձակվեցան 1 սարկավագ և 5 աշակերտներ։ Տարվան ընթացքին մեր բոլոր դասախոսությունները ընթացան կանոնավոր կերպով և ուսուցչական կազմի խղճամիտ դասախոսությամբ, ըստ Ճեմարանի ընդունված կրթական ծրագրի։ Այս հանդիսավոր առթիվ Հոգևոր Ճեմարանի վերատեսչությունը իր սրտագին շնորհակալությունները կհայտնե Ձերդ Վեհափառության, որ գլուխն եք մեր ուսուցչական կազմին և հակառակ ձեր այնքան բազմազբաղ վիճակին, մեծ սիրով գրաված եք Ձեր սիրած ուսուցչական աթոռը մեր դասարաններեն ներս, և ապա բոլոր մեր մյուս հոգևորական և աշխարհական ուսուցիչներուն, որոնք ոչ մեկ ջանք խնայեցին Հոգևոր Ճեմարանի իմացական մակարդակը բարձրացնելու համար։

Ստորև կներկայացնեմ Հոգևոր Ճեմարանի ուսուցչական կազմը.

1) Նորին Ս. Օծություն Վեհափառ Հայրապետ— հոգեբանություն, տրամաբանություն և փիլիսոփայություն։

2) Գերաշնորհ Տ. Սահակ արքեպիսկոպոս —եկեղեցական տոմարագիտություն։

3) Գերաշնորհ Տ. Հայկազուն եպիսկոպոս (վերատեսուչ)— ներածություն Ս. Գրոց, գրաբար, կանոնագիտություն և ծիսագիտություն Հայ Եկեղեցվո։

4) Հոգեշնորհ Տ. Մեսրոպ վարդապետ (փոխ-տեսուչ)— անտիկ գրականություն և Հայ Եկեղեցվո պատմություն։

5) Արժանապատիվ Տ. Կոմիտաս քահանա Շիրինյան— եկեղեցական երաժշտություն։

6) Արժանապատիվ Տ. Հովհաննես քահանա Մարուքյան (վերահսկիչ)— հայոց լեզու, հայ գրականություն և կրոնագիտություն։

7) Պրոֆ. Կարո Ղաֆադարյան (մեկ ամիս տևողությամբ)— հայ մշակույթի պատմություն։

8) Դոցենտ Համո Հարությունյան— հայ ժողովրդի պատմություն։

9) Դոցենտ Վարագ Առաքելյան— գրաբար։

10) Պր. Արքուն Հատիտյան— աստվածաբանություն, Գործք Առաքելոց և հայ մատենագրության պատմություն։

11) Պր. Պարգև Շահբազյան— հայոց լեզու, լեզվի տեսություն և գրականություն։

12) Պր. Եղիշե Վարդերեսյան— Ընդհանուր եկեղեցվո պատմություն։

13) Պր. Գեղամ Շահինյան— ֆրանսերեն լեզու։

14. Տիկին Մարիա Դրախովսկայա— ռուսաց լեզու։

15) Պր. Արշակ Խաչատրյան— քրիստոնեական վարդապետություն։

1) Պր. Մովսես Շարբաբյան— եվրոպական երաժշտություն և ազգային երգեր։

17) Պր. Հարություն Սիմոնյան—Մարմնակրթանք։

Դ) Մշակութային կյանք.— Հոգևոր Ճեմարանի ուսանողները այս տարվան ընթացքին երկիցս ներկայացուցին թատերգություններ՝ «Մեծն Ներսես» և «Վարդանանք»՝ բավական հաջող բեմադրությամբ։ Իսկ տարվան ընթացքին ունեցանք ամեն շաբաթ կանոնավոր կերպով լսարաններ, ուր Ձերդ Վեհափառության հատուկ կարգադրությամբ և հրավերով, Երևանի Պետական համալսարանի հայտնի գիտնականներ և մասնագետներ դասախոսություններ տվին զանազան օգտակար նյութերու շուրջ։ Ասոնցմե զատ ունեցանք նաև աշակերտական երեկույթներ։ Այս հարկին տակ նշեցինք Ձերդ Վեհափառության դահակալության երկրորդ տարեդարձը, Խրիմյան Հայրիկի մահվան հիսնամյակը, երեկույթ մը նվիրված Կոստանդնուպոլսի Ս. Խաչ Դպրեվանքին, և ուսուցչական դասախոսություններ ու հավաքույթներ։ Ասոնցմե զատ ունեցանք նաև շաբաթ երեկոներու հավաքույթներ, մերթ երգերով ու արտասանություններով և շինիչ ժապավեններու ցուցադրություններ։ Քանիցս Երևան երթալով ունկնդրած ենք համերգներ։

Ե) Գրադարան.— Հոգևոր Ճեմարանը ունի նաև իր գրադարանը, Ճեմարանի շենքի առաջին հարկին վրա։ Գրադարանի վերին գեկավարն է Ճեմարանի վերատեսուչը։ Գրադարանի անմիջական աշխատանքները կղեկավարեն գրադարանապետ Սարգիս սար-

կավագ Բեհբուդյանը և գրադարանավար պրոֆ. Արշակ Խաչատրյանը։ Պետք է խոստովանիլ, թե մեր գրադարանը ըստ ամենայնի իր հունին մեջ մտած է շնորհիվ գրադարանապետի և գրադարանավարի ջանքերուն, որոնք իրենց սահմանված ժամերուն, և անկե դուրս ալ շատ անգամ, լծված են աշխատանքի։ Մեր գրադարանը դեռ աղքատ է, բայց օրեօր կհամալրվի նոր գրականությամբ և կաշխատի լրացնել ամբողջ ուսանողության և Մայր Աթոռի միաբանության գրական կարիքը։ Գրադարանը այժմ ունի մոտ 10 000 հատոր գիրք, մեծ մասը հայերեն, և օտար լեզուներով։

Մեր գրադարանը նեղ է մեր կարիքներուն համար։ Ան կծառայե նաև որպես ընդհանուր ընթերցասրահ։ Անբավարար են գրապահարանները։

Գրադարանի գրականության համալրման ու քարտագրության աշխատանքները կշարունակվին և հույս ունինք, որ մոտ ապագային Ճեմարանը կունենա իր հարուստ գրադարանը։

Զ) Առողջապահական կյանք.— Գոհություն Աստուծո, այս մեկ տարվան ընթացքին՝ չենք ունեցած Հոգևոր Ճեմարանեն ներս ծանր և մտահոգիչ հիվանդություններ։ Եղած են պատահական տկարություններ, որոնք անմիջապես դարմանված են։

Է) Զբոսապտույտներ.— Պետք է նշել, թե այս մարզին մեջ այս տարի նվազ պտույտներ կատարած ենք դեպի Հայաստանի պատմական հուշարձանները։ Փետրվար ամսուն մեջ միայն, Ս. Լուսավորչի Մուտն ի Վիրապն տոնի նախօրյակին, ամբողջ աշակերտներով և ուսուցիչներով գացինք Խոր Վիրապի վանքը և Դվինի ավերակները, ուր տրվեցան հարկ եղած բացատրությունները և լուսաբանությունները, և աշակերտները գեղեցիկ պահեր ապրեցան այդ օրը։ Այցելեցինք նաև Զվարթնոցի ավերակ տաճարը։

Ը) Առտնին և մարզական կյանք.— Իրենց առտնին կյանքի մեջ տղաքը ունին հիվանդապահ, շորեղինաց հսկիչ, դասարաններու և ննջարաններու հսկողներ և ուրիշ կարգ մը գործերու պատասխանատուներ, որոնք բավական գոհացուցիչ կերպով կկատարեն իրենց վստահված պարտականությունները։ Ամեն առավոտ եկեղեցիեն առաջ գրեթե 20 րոպե ուսուցչի հսկողության տակ ուսանողությունը կկատարե մարմնամարզական վարժություններ։ Խաղերու բաժնով տղաքը կխաղան միայն վոլեյբոլ. շուտով պիտի ունենանք մեր պինգ-պոնգի սեղանը և ֆուտբոլի հնարավորություններ, որպեսզի պահվի «առողջ միտքը առողջ մարմնի մեջ» հիններու սկզբունքը։

Եզրափակում.— Ահա, Վեհափա՛ռ Տեր, իր Ճեքանի մը ամփոփ գիծերուն մեջ Հոգևոր Ճեմարանի տարեկան ամբողջ ընդհանուր պատկերը։

Այս առթիվ պարտք կզգամ իմ վերջին խոսքիս մեջ մասնավոր շնորհակալություններս հայտնելու իմ շատ սիրելի փոխ-տեսչին և կրտսեր եղբորս՝ հոգեշնորհ Տ. Մեսրոպ վարդապետ Անթաբյանին, որ իմ այս նոր պաշտոնին մեջ իրապես մենտոր մը եղավ ինձի իր շատ անկեղծ և ուղիղ թելադրություններով։ Շնորհակալություններս նույնպես մեր Հոգևոր Ճեմարանի ներքին կառավարիչ Տ. Հովհաննես քահանա Մարուքյանին, որ ամեն վայրկյան իր աշխուժ հսկողությամբ ի կարգապահություն մեր Ճեմարանը։ Շնորհակալություններս նաև իմ կրտսեր եղբորս և աշակերտիս՝ Սարգիս սարկավագ Բեհբուդյանին, որ հակառակ իր տարիքային վիճակին, կօգնե մեր տղոց կարգապահական գործին և ուրիշ հանդիսություններ մեջ իր բերած գործոն ծառայություններով։

Վերջին և անկեղծ շնորհակալություններս բոլոր անոնց, պաշտոնյաներուն և մեր Հոգևոր Ճեմարանի բարի կամեցողներուն, որոնց օժանդակություններով կրցանք այս շատ պատասխանատու գործը հասցնել այս տարվան ավարտին։ Անոնց ամենուն համար կհայցեմ աստվածային օրհնություն և ամեն հաջողություն ի գործս բարիս։

Հոգևոր Ճեմարանի վերատեսչության տարեկան տեղեկագրի ընթերցումից հետո վերատեսուչ սրբազանը հայտարարեց անունները այն ուսանողների, որոնք ուսման, վարքուբարքի, իմացական ապատ մրցություններում, եկեղեցասիրության և արտադասարանական լավագույն աշխատանքների համար արժանացել էին մրցանակի։

Ուսման մեջ առաջնության համար պարգևատրվեցին բարեշնորհ Խորեն սարկավագ Պալյանը (Բ դասարան), Խորեն Մկրտչյանը (Ա դասարան), Հակոբ Կրտջյանը (Գ դասարան), Խաչիկ Արրահամյանը (Բ դասարան), Վրեժ Բաղումյանը (Ա դասարան)։

Ուսման մեջ երկրորդ կարգի մրցանակի արժանացան Ժիրայր սարկավագ Ճերեճյանը (Բ դասարան), Սարգիս սարկավագ Սարգսյանը (Ա դասարան), Ռաֆիկ Մկրտչյանը և Մաքսիմ Հակոբյանը (Գ դասարան), Արամայիս Սահակյանը (Բ դասարան) և Վիգեն Վահանյանն ու Հովհաննես Մարտիրոսյանը (Ա դասարան)։

Գերազանց վարքի համար ամբողջ Ճեմարանում առաջին կարգի մրցանակի արժանացան Բ դասարանցիներ Գեորգ Բաղդիշյանը և Արշակ Ճերտերյանը։

Բացառիկ եկեղեցասիրության համար պարգևատրվեց Ա դասարանցի Կարապետ Քելեճյանը։

Արտադասարանական լավագույն աշխատանքների համար պարգևատրվեց Մաքսիմ Հակոբյանը (Գ դասարան)։

Իմացական մրցություններում առաջնություն և երկրորդություն շահող ուսանողները և արժանացան մրցանակների։ Դահլիճում հավաքվածների քաջալերական ծափերի տակ, մրցանակի արժանացած ուսանողները Վեհափառ Հայրապետի ձեռքից աջահամբույրով ստացան իրենց նվերները։

Վերջում խոսք առավ Վեհափառ Հայրապետը.

«Այսօր Մայր Աթոռի համար տոնական օր մրն է. մեր շատ մը ուրախ տոնական օրերու շարքին, Հոգևոր Ճեմարանն ալ տարին գեր երկու անգամ հանդիսավոր կերպով կուրախացնե մեզ։ Այդ ուրախություններու առաջինը սեպտեմբերն է, երբ Ճեմարանը նորեն իր դռները կբանա, և երկրորդը փակման հանդեսն է, երբ դասերը իրենց վախճանին կհասնին։ Այսօրվան հանդեսը լավ հղացումի մը վրա կազմված էր։ Հաջող և խրախուսիչ էին կատարված իմացական մրցությունները։ Ամեն մեկ ուսանող արժեք մը կներկայացնե, ամեն մեկ ուսանող իմացական և հոգեկան արժեքով իր տեղն ունի։

Այս հանդիսության առթիվ աշակերտներեն միայն մանք հանդես եկան հրապարակավ. այս չի նշանակեր, որ չմասնակցողները «անտաղանդ» են։ Մտքի ու սրտի շնայտնաբերված արժանիքներ կան ձեր բոլորին մեջ։ Ձեր ուսուցիչները կաշխատին երևան բերել այդ թաքուն ուժերը. վստահ եղեք, որ ձեզմե ամեն մեկը շնորհք ունի, հարկ է աշխատանք, համառ ու հետևողական աշխատանք, համբերություն և ինքնավստահություն, որպեսզի այդ անթեղված քանքարները երևան գան։

Անդրադառնալով Հոգևոր Ճեմարանի վերատեսուչ Հայկազուն սրբազանի զեկուցումին, կուզեինք Մեր գնահատանքի և շնորհակալության խոսքը ուղղել նաև սրբազանին՝ իր աշխատանքին համար, զոր տարավ Հոգևոր Ճեմարանին մեջ։ Վերատեսուչ սրբազանը իր անձով ավելի թափ տվավ մեր Հոգևոր Ճեմարանի կյանքին։ Մեր ցանկությունը առաջին մեկ օրեն այն էր, որ Հոգևոր Ճեմարանը ունենար իր բարձրաստիճան հոգևորական տեսուչը։ Ուրախ ենք, որ Մեր ցանկությունը կատարվեցավ և Հայաստան եկավ Հայկազուն սրբազանը ու ստանձնեց վերատեսչությունը։ Մեր շնորհակալության խոսքը նաև փոխ-տեսուչ Մեսրոպ վարդապետին, ինչպես և հարգելի դասախոսներուն, որոնց գլուխը կգտնվին պրոֆ. Կարո Ղաֆադարյանը, դոցենտ Համո Հարությունյանը, դոցենտ Վարագ Առաքելյանը, Ա. Հատիտյանը, Պ. Շահբազյանը, Դ. Շահինյանը, Մ. Գրախովսկյան։

Իրոք որ Մենք բախտավոր կզգանք զմեզ, որովհետև մեր Ճեմարանը օժտվեցավ երկար ուսուցչական փորձ ու հեղինակություն ունեցող դասախոսներով։ Մայր Աթոռի Գևորգյան Ճեմարանը փառավոր դասախոսական կազմ է ունեցած։ Այսօր Հոգևոր Ճեմարանը ուղիղ ձևով շարունակությունն է նախկինին, և մենք քայլ առ քայլ կհառաջդիմենք, հասնելու համար ոգնայի բարձունքին։

Գոհ ենք նաև մեր ուսանողներեն։ Մեզ կառաջնորդե քիչ մը խիստ սկզբունք մը՝ շատերեն լավերը բնարել, լավերեն՝ լավագույնները։ Շատեր կուգան ու կանցնին մեր Ճեմարանեն և քիչեր միայն իրենց ապրումներով ու շնորհներով կհարմարին մեր կյանքին։ Մենք իբրև սկզբունք որդեգրած ենք այն մտածումը, որ մեր ուսանողները կպատրաստվին հոգևոր ասպարեզին հետևելու համար։ Այդ տեսակետեն մոտենալով հարցին, մեր այսօրվան ուսանողությունը, իր հոգեկան ու բարոյական բարեմասնություններով, մեզ կբավարարե 80 տոկոսով։ Այս կնշանակե, որ մենք իրոք մեր ուղիղ նանապարհին վրա ենք և կարող ենք ապագայի մեր նպատակին հասնիլ։

Այս հանդեսով կփակվի տարեշրջանը։ Մոտ երեք ամիսներու արձակուրդ մը վերջ պիտի շարունակեք ձեր աշխատանքը, պիտի շարունակեք ոչ թե վերջացնելու նպատակով, այլ սկսելու համար ձեր բուն աշխատանքը։ Մեր Ճեմարանեն շրջանավարտ ըլլալեն հետո է, որ պիտի սկսի իրական գործը, որ երբեք պիտի չվերջանա։ Դուք ավելի պիտի կապվիք ձեր ասպարեզին և այս Ս. Աթոռին։ Հոգևոր Ճեմարանի նպատակն իսկ այս է։

Մեր իղձն է՝ վեց տարիներու ուսումով, ձեզի սիրել սորվեցնել այս սուրբ հաստատությունը, այս Մայր Տաճարին հազարամյա ծանր քարերը։

Մենք հույս ունինք, որ դուք պիտի սիրեք Ս. Էջմիածինը, մեր եկեղեցին, մեր ժողովուրդը, մեր Մայր Հողը, հայոց լեզուն և մեր ամբողջ մշակույթը։

Գիտեք, որ մենք շինարարական աշխատանքներ կկատարենք նաև նյութական իմաստով, վերաշինելով մեր պատմական եկեղեցիները և վանքերը։ Փառավոր գործ է պահպանել և վերաշինել մեր սրբավայրերը և հարտարապետական կոթողները։ Նյութական այս շինարարության կողքին Մենք կուզենք սակայն հոգևոր իմաստով ալ վերաշինել մեր սուրբ հավատքը, որ նյութա-

կան աչքով չերևիր: Եվ այդ հոգևոր շինարարությունը կկատարվի ձեր վրա: Ձեր հոգիներուն մեջ է, որ պիտի վերաշինվի մեր Ս. եկեղեցին: Դուք պիտի դառնաք կենդանի տաճարներ:

Մենք կհավատանք Աստուծո և Նախախնամության: Մենք կհավատանք Հիսուսի Ս. Ավետարանին: Մենք կհավատանք մեր ժողովուրդի հոգեկան ուժերուն և հանճարին: Եվ մեծ է նաև Մեր հույսը և Մեր հավատքը ձեր վրա, սիրելի՛ զավակներ Մեր:

Հանախ կխոսինք մեծ մարդոց կյանքի մասին: Հայ ժողովուրդը ևս ունեցած է մեծ զավակներ, որոնք ընծա բերած են իրենց յուման մեր Ս. եկեղեցիի և մշակույթի հարուստ գանձարանին: Այդ մարդիկը սակայն երկինքեն պատրաստ չեն իջած, այլ հարատև և քրտնաջան աշխատանքով հասած են ստեղծարար բարձունքներու: Ձեր առջև է ահա այդ ծառայության, նվիրումի և ստեղծագործության հանապարհը:

Արդ, անեցե՛ք, զորացե՛ք և հասեք այն բարձունքներուն, ուր ձեզ կառաջնորդե մեր Ս. եկեղեցիին և մեր պատմության ոգին:

Կօրհնենք զձեզ բոլորդ: Թող Տերը պահե, պահպանե ձեզ հոգիով ու մարմնով առողջ, առատապես պարգևելով ձեզ իր շնորհները»:

Վեհափառ Հայրապետի այս ջերմ խոսքերը ընդունվեցին հոտնկայս, բուռն ծափահարությունների:

Հոգևոր Ճեմարանի տարեվերջի հանդեսը վերջացավ Վեհափառ Հայրապետի «Պահպանիչ»-ով և երգչախմբի քառաձայն «Հայր մեր»-ով:

Վերջում Հոգևոր Ճեմարանի տեսչական և դասախոսական կազմը և ամբողջ ուսանողությունը մոտեցան Վեհափառ Հայրապետին՝ համբուրելու Նրա Ս. Աջը: